

A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK

De boekjes van A. HANS worden in alle scholen aanbevolen, omdat zij boeiend en nuttig zijn en aan de kinderen van eigen land en volk vertellen. Dat veel nummers reeds drie- en viermaal herdrukt werden, bewijst hoe A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK overal gevraagd wordt. De meeste verschenen boekjes zijn nog verkrijgbaar. Zie hier eenige van de laatste titels:

300. — 't Portiertje van Roeselare. — 301. De Kleine Tooneelspeelster. — 302. Angstige Dagen. — 303. Antwerpen in Brand. — 304. De Bannelingen. — 305. In het wilde Land. — 306. De Wonderbare Redding. — 307. Fiere Margriet van Leuven. — 310. 't Avontuur van den Schilder. — 311. Het Boefje. — 312. Een onverwachte Reis. — 313. De Geheimzinnige Teekens. — 314. De Spanjaarden te Gheel. — 315. Zwarte Jan. — 316. De Heks van de Moeren. — 317. De Boschwachter van Eikenhof. — 318. Het juiertje van Parijs. — 319. De Wolfjager van Turnhout. — 320. De Zeeroovers. — 321. Het Gezin van den Visscher. — De Wilde Cow-Boy. — 323. Keizer Karel te Gent. — 324. De Spanjaarden te Mechelen. — 325. Kerstmis in de Sneeuw. — 326. Een angstig avontuur. — 327. De Reis in den Nacht. — De Zwarte Bende. — 329. Het licht in de Wildernis. — 330. De dankbare Soldaat. — 331. Een keer Wildstrooper. — 332. Het Wonderland. — 333. Het Verloren Testament. — 334. In veilige Haven. — 335. De wonderbare reis van schipper Bontekoe. — 336. Een bontale Teekens. — 337. Vaders vertrouwen. — 338. De vlucht over de Scheide. — 339. Neel's avontuur. — 340. De Zwarte kuiters. — 341. De Held van Afrika. — 342. De Pleegzoon van den Bedelaar. — 343. Het beleg van den Ravenburg. — 344. Een avontuurlijke vacantie. — 345. De vriend van den Indiaan. — 346. De Pelgrims en de Roofridder. — 347. De twee Gemzenjagers. — 348. Het verloren Koffertje. — 349. De Held van Waldeghem. — 350. Het verlaten Huis. — 351. De schat in den Kelder. — 352. — Het huis in de Dennen. — 353. De vriend van den Zeekapitein. — 354. De gestrafte Hoogmoed. — 355. Grootmoeders helpers. — 356. Een Vlaamsche jongen in Amerika. — 357. De jonge Kolonist. — 358. De herder van de Hooglanden. — 359. Na lijden komt verblijden. — 360. De twee Robinson Crusoe's. — 361. Edelmoedigheid beloond. — 362. De Durver. — 364. De Durver in de Prairie. — 365. De jonge Hovenier. — 366. De sluwe Goochelaar. — 367. De valsche Boudewijn. — 368. De zonderlinge Bezoeker. — 369. De schrik van het Dorp. — 370. De Haaggeest. — 371. Bij de Eskimo's. — 372. Ewyn, de lijfeigene. — 373. De eenzame hoeve. — 374. Het Schot in den Avond. — 375. De Stiefmoeder. — 376. Gescheiden Vrienden. — 377. Het Avontuur der Kerstzangers. — 378. Hoogmoed gebroken. — 379. De Cirkusjongen. — 380. Uit het Cirkus. — 381. Het Spookschip.

Elke week verschijnt een nieuw boekje.

Vraag ze in de boekwinkels en bij dagbladverkoopers.

UITGAVE A. HANS-VAN DER MEULEN, CONTICH.

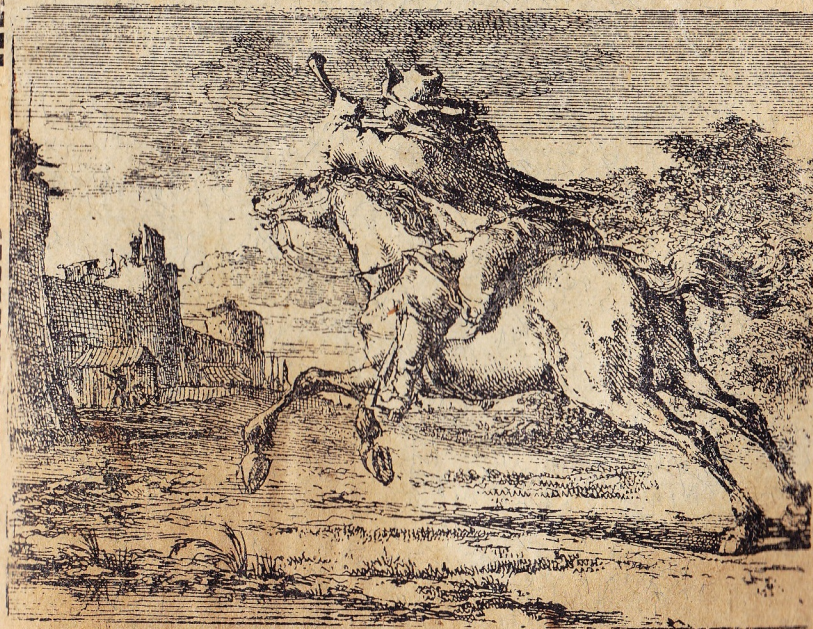
Drukkerij R. Bracke-Van Geert, Baasrode.

A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK

389.

A. HANS

Een Jongen in den Boerenkrijg

Uitgave A. Hans-Van der Meulen, Contich.

Een Jongen in den Boerenkrijg

I.

Den 12en November van het jaar 1798 stormde een jongen van zestien jaar zijn ouderlijke woning binnen en riep opgewonden uit:

— O, moeder, de Franschen zijn gevlucht... en de patriotten komen in de stad!

— Is dat al het schieten wat ik hoorde? vroeg mevrouw Maartens.

— Ja, moeder. Met duizenden zijn de boeren van Geel gekomen. Nu zijn we weer vrij!

— O, wat zal er nog allemaal gebeuren?

— Maar moeder, zijt ge dan niet blij, dat we de Franschen kwijt raken? Karel heeft ook meegevochten...

— Wat! En is hij niet gewond?

— Neen, hoor! Ik ga weer eens op straat zien.

— Pas toch op, Willem!

— Ja, ja, moeder! Het vechten is gedaan.

Mevrouw Maartens bleef alleen in de groote, net bemeubelde kamer. Het waren troebele tijden. De Fransche republikeinen bezetten het land.

Ze inden zware belastingen, eischten allerlei levensmiddelen en voeder, sloten de kerken, vervolgden de priesters en wilden de jonge lieden dwingen in hun legers te dienen en voor hen te vechten.

Daartegen kwamen vele inwoners, vooral boeren, in opstand, en ze waren nu voortdurend in gevecht met de op hen afgezonden Fransche troepen. Ze streden dapper, al waren hun benden gebrekkig ingericht en hadden ze slechts oude geweren, rieken en dorschvlegels tot wapenen.

Mevrouw Maartens had al veel over dien strijd gehoord. Haar negentienjarige zoon Karel sprak er al weken van, om mee te vechten, maar zijn vader had dit nog steeds belet. En volgens Willem deed Karel nu toch mee.

Mijnheer Maartens, een brouwer, kwam in huis.

— Vrouw, er is groot nieuws. De boeren zijn in de stad, zei hij.

— Ja, dat heb ik van Willem al gehoord. Maar weet ge dat Karel ook mee gevochten heeft?

— Die rakker! Nu ik kan het begrijpen...

— Maar hoe moet dat afloopen?

— Wie weet dat! De Franschen zijn buiten.

Er waren er niet veel in de stad. Ik ben aan het brouwen... Ik vroeg me al af, waar Karel zat. Maar die heeft nu den brouwketel vergeten. Ik

ga voort doen, want er zal te Diest menige beker bier gedronken worden.

Ja, het was eensklaps druk te Diest. De straten wemelden van gewapende boeren. De meesten droegen een kiel, en aan een handelier hing nu hun geweer. Sommigen zongen van geestdrift, velen waren druk aan het babbelen, anderen zaten in de herberg.

Op het stadhuis waren de aanvoerders, Eelen, uit Scherpenheuvel; Jozef van Gansen, uit Westerlo; Albert Meulemans, uit dezelfde plaats en nog anderen. Ze hadden na omzwervingen en gevechten in de Kempen nu Diest kunnen veroveren, maar ze moesten de stad ook behouden en daartoe allerlei maatregelen nemen.

Een flinke jonkman gaf hun inlichtingen. Het was Karel, de zoon van brouwer Maartens, en een neef van Jozef Van Gansen. Hij had hem tijdens het gevecht herkend en week toen niet van zijn zijde. Hij voelde groote bewondering voor hem.

Toen alles besproken was en luitenanten de bevelen rond droegen, ging Van Gansen met Karel mee. Buiten stond Willem te wachten, en hij begroette ook met geestdrift den aanvoerder der boeren. Ze begaven zich samen naar huis.

Mijnheer en mevrouw Maartens keken verast op. Ze ontvingen hun neef zeer hartelijk.

Van Gansen moest bij hen in kwartier blijven. Hij had honger en dorst en mevrouw dekte vlug de tafel.

— En wat denkt ge nu van den toestand? vroeg mijnheer Maartens.

— Wel, wij hebben goede hoop. Diest is nu ons steunpunt. Overal zwerven groepen boeren rond. Wij noodigden ze naar hier. We zijn al met 6000 man. Ons getal kan veel grooter worden. Er moet meer eenheid zijn. Dan zullen we overwinnen. We krijgen meer en meer oversten die vroeger in het leger der Oostenrijkers ge diend hebben en onze mannen met bekwaamheid kunnen aanvoeren. Ja, ik heb veel hoop.

— Maar de Franschen zullen u hier niet met rust laten.

— O, neen, dat weten we wel. Daarom versterken we de stad. Diest heeft goede muren en wallen, en aan één zijde is het beveiligd door de overstroomde weiden.

— Ja, bij de Hasseltsche poort.

— We zitten hier sterk.

Van Gansen at smakelijk in dit bevriende huis.

— Nu ga ik weer eens uit, zei hij. Eelen van Scherpenheuvel heeft wel het opperbevel, maar we moeten hem steunen om de orde te handhaven. O ja, nicht, gij hebt een groote woning. Mag ik hier gastvrijheid vragen voor een priester, die ons vergezelt?

— O, gaarne verleen ik die, antwoordde mevrouw Maartens. De priester zal welkom zijn.

— Het is pastoor Huveneers van Natten-Haasdonk aan de Schelde. Hij is de brave aalmoezenier van ons leger; hij volgt ons zoo trouw, al is hij reeds oud. Nu helpt hij de gewonden. Willem, ga eens mee, dan kunt ge hem naar hier leiden. En Karel, gij lijft u toch bij ons in.

De oudste zoon keek zijn vader aan.

— Hij is al soldaat, zei deze. O, ik zal mijn zoon niet meer weerhouden zijn plicht te doen. Nu voel ik beter de dapperheid en den moed van de boeren. Karel, ge hebt mijn zegen...

— En van mij ook, mijn jongen. God beware u, sprak moeder ontroerd.

— En ik, vader? vroeg Willem.

— Gij zijt nog te jong. En ge kunt het leger op andere wijze allerlei diensten bewijzen.

— Dat is waar, stemde Van Gansen toe. We hebben flinke boodschappers noodig.

Van Gansen ging met de beide jongens heen.

Maartens moest weer in de brouwerij zijn. Juist wilde een meisje wegsluipen. De brouwer greep haar bij den arm.

— Stina, wat hebt gij hier uitgevoerd? vroeg hij. Ge duikt iets onder uw voorschoot.

— Niets, loog Stina.

Maar de brouwer ontnam haar een kan bier.

— O, ge komt weer stelen, zei hij, en goot de kan in een kuip leeg.

Hij gaf haar die terug en zei:

— Ge draait hier dikwijls rond. Ik zal u moeten aanklagen.

Stina liep naar de deur.

— Rijke gierigaard! schold ze. Voor een arm mensch hebt ge niets over!

— Maak u weg, brutaal stuk!

— Wacht tot de Franschen terug keeren! Dan zal ik ze eens vertellen, dat uw Karel ook met die domme boeren meevecht.

— Zijt ge nu buiten!

— Ja, wacht maar, gierige duitendief!

Stina verdween. Ze woonde wat verder in een klein huisje. Haar vader was een luie dronkaard en daarom als werkmans uit de brouwerij verjaagd, en haar moeder bedelde.

— Wat zal er van dat meisje terecht komen? mompelde Maartens.

Hij had Stina al meermalen moeten verjagen. Ze was zeer diefachtig.

Een half uur later kwam mevrouw Maartens haar man roepen.

— De pastoor is er, zei ze.

De brouwer ging naar binnen en bemerkte een grijsaard, met een goedig, edel gelaat.

— Goeden dag, zei de priester. Ik ben pastoor

Huveneers, en ik dank u innig voor uw gastvrijheid.

— Het is me een eer den aalmoezenier van het boerenleger te ontvangen in mijn woning, verzekerde Maartens. Wees van harte welkom!

Hij schoof den pastoor zijn zetel toe bij den haard. Het was een koude Novemberavond. Spoedig waren ze in gesprek, terwijl moeder een maal bereidde.

De heer Huveneers vertelde, dat zijn dorp Natten-Haasdonk (1) aan de Schelde lag en veel last had van het water. Ook in die streek waren de boeren opgestaan. Maar ze bezweken voor de overmacht, vooral te Bornhem, dat door de Franschen in brand gestoken werd.

— Ik ben met onze jongens moeten vluchten, zei de pastoor. Velen zijn ginder gevallen. God hebbe hun ziele! Wij sloten ons aan bij het Kempisch leger en zoo ben ik thans te Diest.

Moeder dekte weer de tafel. Willem luisterde gretig naar alles wat de grijsaard vertelde. Er was al heel wat bloed gevloeid voor de vrijheid.

De pastoor lag reeds ter ruste, toen Van Gansen en Karel thuis kwamen. De aanvoerder ver-

(1) Natten Haasdonk is sedert zoo goed als verdwenen. De kerk werd afgebroken. De nieuwe staat te Wintham. Zie hierover Nr 116: « Een blijde Sinterklaasavond ».

telde, dat er nu rust heerschte in de stad. De boeren lagen behoorlijk ingekwartierd. De schildwachten stonden op de wallen en de muren. Er waren nog nieuwe strijders aangekomen.

II.

Den volgenden morgen bevond Karel Maartens zich met anderen op de muren der stad, toen in vollen galop een ruiter naderde.

Hij blies op een hoorn.

— Wat beteekent dat? vroeg Karel.

— Het is een bode... Hij heeft zeker belangrijk nieuws, zei een der boeren.

— Opgepast... De Franschen naderen! schreeuwde de bode. Ze zijn zeer sterk en in twee benden verdeeld.

— Hoe ver zijn ze?

— Ik zag er al bij Scherpenheuvel en Sichem.

— Kom in de stad met uw berichten!

— Eerst zal ik de wallen rond rijden.

Het nieuws verspreidde zich snel en de boodschapper kwam binnen Diest om nadere bijzonderheden mee te deelen.

De oversten namen snel maatregelen.

De Franschen verschenen onder hun generalen Jardon, een Belg, en Chabert. Ze bezetten met hun troepen den Allerheiligenberg, vlak bij de

stad en den Kloosterberg, op den weg naar Aarschot.

In den namiddag kwam Van Gansen vlug iets eten in het brouwershuis. Hij vertelde, dat de Franschen kanonnen opgesteld hadden om de stad te beschieten.

— We moeten trachten te weten, hoe groot hun macht is, zei hij. Ik geloof, dat de bode in zijn schrik overdreven heeft, al bewees de brave man ons een goeden dienst.

Willem hoorde dit. Hij wilde zoo gaarne de boeren helpen. En in stilte maakte hij een plan. Hij kende de omgeving zoo goed. Als hij van het begijnhof af de vest volgde, kwam hij over de Demerbrug aan een stadsgracht. Daar lag een loopplank naar een dijk, die boven de overstromende meerschen uitstak. Langs daar kon hij buiten de stad geraken, zonder dat Fransche schildwachten het bemerkten.

Toen het donker werd, waagde Willem den gevaarlijken tocht. Ongehinderd bereikte hij den dijk. Hij schrok. Vóór hem zag hij twee gedaanten. Wie waren er daar en wat wilden die personen? Willem spoedde zich achter hen.

— Vader, het gelukt... we zullen rap bij de Franschen zijn, hoorde de knaap een van beiden zeggen.

— Dat is Stina uit onze straat, dacht Willem, haar krijschende stem herkenkend.

— Ja, we zullen veel geld krijgen, als we de Franschen langs het water in de stad brengen, antwoordde de ander. Die domme boeren denken er niet aan. Ze houden hier geen wacht. De Franschen kunnen vlotten maken, en zijn binnen, eer ze het te Diest merken.

— Stina's vader, die dronkelap, zei Willem bij zich zelf. Hij wil voor verrader spelen.

Hij stond op het punt om terug te keeren, en dat bericht dadelijk aan Van Gansen mee te deelen.

— Ik wil toch ook weten, of de vijand sterk is, dacht Willem dan, en hij sloop voort.

Hij moest zeer voorzichtig zijn. Als Stina's vader hem bemerkte, was hij in staat hem in 't water te gooien en te laten verdrinken. Die man had toch al zulk een hekel aan de familie Maartens, omdat hij vroeger om zijn luiheid uit de brouwerij was verjaagd.

Langs een zijdijk kwamen Vermeert, zoo heette de vader van Stina, en zijn dochter op den Hasseltschen steenweg. Willem volgde steeds. Het tweetal bleef staan en de knaap ook. Plots keerde Vermeert terug. Als een kat sprong hij naar Willem toe. Deze vluchtte terug. Wat kon hij tegen den sterken man! Maar de dijk was glibberig en Willem gleed uit en viel met een plomp in het water.

— Help! gilte hij, in zijn eersten schrik, niet bedenkend, dat hij naar een schurk riep.

Hij kon zwemmen, en deed al het mogelijke om zich te redden. Hij verwarde in 't riet en voelde, dat hij grond kreeg. Hij bleef staan. Het water reikte hem tot aan de borst. Nu begreep hij, dat hij zich stil moest houden. Vermeert zou hem niet helpen, integendeel.

Stina was ook teruggekeerd

— Wat is er, vader? vroeg ze.

— Iemand die ons volgde; hij wilde weg loopen, maar is van den dijk getuimeld. Het is voorzeker een spion, die ons in de gaten wilde houden. Ik hoor hem niet meer. Hij zal kopje onder zijn en ik laat hem verdrinken als een muis.

— Dan kan hij ons niet meer verklappen!

— Ik zou hem toch in het water gesmeten hebben, verzekerde de schelm.

Vader en dochter bleven nog een poosje luisteren.

— Ja, hij is er aan. Het is wel besteed, hernam Vermeert. We kunnen gerust verder gaan. Er is veel geld te verdienen, Stina

— Ja, vader.

Het tweetal vertrok.

Bevend van de koude, stond Willem in het riet. Hij wachtte nog wat. Hoe lang vielen die oogenblikken! Eindelijk stapte hij naar den dijk

en met moeite klom hij de modderige helling op. Dan kneep hij het water zoo goed mogelijk uit zijn kleeren. Hij keerde nu naar de stad terug.

Dicht bij de vest greep een man hem eensklaps vast.

— Hei, van waar komt gij? vroeg hij.

— Van buiten! stamelde Willem, die weer ontstelde.

— Ge doet zoo raar... Ik hoor uw tanden tegen een slaan. Waarom moet ge zoo benauwd zijn, als uw geweten gerust is?

— Ik heb het koud... Ik ben in het water gevallen...

— Ja, ge zijt nat. Maar van dat vallen, geloof ik niets... Ge zijt zeker een valsche spion, door de Franschen betaald, om hier alles te bespieden. Ge zijt over de vest gezwommen, verrader!

— Ge liegt! Ik ben geen spion! riep Willem verontwaardigd uit.

— Nog brutaal ook!

— Wat is dat, Toon? klonk een stem en een tweede man naderde.

Beiden waren schildwachters van het boerenleger; jongens uit de Kempen.

— Wel Jef, ik heb hier een spion bij den nek beweerde Toon.

— Een Franschman?

— Neen, neen, een Brabander, naar zijn taal.

maar een nietwaard, die zich verkocht heeft om den verrader te spelen.

— Ge liegt! riep Willem weer.

Hij kreeg een klap om de ooren.

— Een beetje beleefd zijn! beval de tweede schildwacht. Van waar kwam de schelm, Toon?

— Van de vest. Hij is er over gezwommen. Zoo gebruiken de Franschen kerels uit de streek, die den weg kennen.

— Ik apioneer voor de boeren, zei Willem.

— Ha, hij bekent al, dat hij een spion is, hernam Toon. Maar nu wil hij ons wijs maken dat hij voor de boeren werkt.

— Willen we hem maar dadelijk straffen en kopje onder in de vest houden? vroeg Jef.

Er waren ook bij de boeren ruwe gasten.

— Wel dat is het best! We hebben daarvoor geen kriegsraad noodig, oordeelde Toon.

— O, neen! Onze oversten zijn veel te goedzakkig, hernam Jef. We mochten vanmiddag nog niet eens op die krijgsgevangenen trommelen. Alloh, naar de vest met den verrader! We houden hem onder water tot hij genoeg gedronken heeft.

— Helpt! schreeuwde Willem weer, als toen bij den dijk.

Hij was doodsbang, want hij voelde, dat die kerels het meenden. Ze sleurden hem al mee.

— Roepen helpt nu niet meer! spotte Jef. Gij zult uw Judasgeld niet ontvangen

— Maar ik woon in de stad. Ik ben een neef van mijnheer Van Gansen! kermde de arme Willem. Mijn broer is ook bij het leger.

— We moeten al uw leugens niet weten, hé, Jef!

— Neen, Toon!

Daar naderden twee burgers, die zich ook bij het boerenleger aangesloten hadden en thans het lawaai hoorden.

— Wat is er gaande? vroeg er een.

— We hebben een spion te pakken... een handianger der Franschen, beweerde Toon.

— Het is niet waar! schreeuwde Willem. Ik ben een jongen van brouwer Maartens. O, breng mij naar het stadhuis bij mijnheer Van Gansen! Ik heb groot nieuws voor hem.

— Zijn liedje wordt altijd maar schooner, spotte Jef. In de vest met den Judas!

Een der burgers boog zich dichtër tot den knaap.

— Ja, waarlijk, het is Willem Maartens, zei hij. Hoe komt gij zoo laat hier?

— Ik ben op verkenning geweest... Breng mij naar mijnheer Van Gansen.

— Toe, we hebben nu genoeg geduld gehad, beweerde Toon.

— Wat wilt ge dan doen? vroeg de burger.

— Hen verdrinken, kort en goed.

— Maar dat gebeurt niet! Het ware een moord, sprak ook de andere Diestenaar.

— Een spion! schoot Jef uit.

— Als hij dat is, moet hij door den krijgsraad geoordeeld worden. Maar gij moogt zelf geen doodevonnissen vellen en nog veel minder uitvoeren.

De twee burgers moesten nog twisten met de opgewonden boerenjongens, die er dan toch eindelijk in toestemden Willem naar het hoofdkwartier te vergezellen. De knaap herademde... Gevillig natuurlijk stapte hij nu mee door de slecht verlichte straten. Hij was thans zeer gerust over zijn lot. Hij vertelde echter nog niets over zijn avontuur.

Eelen en Van Gansen waren op het stadhuis. Ze vernamen, dat men hun een gevangene bracht.

— Willem! riep Van Gansen verbaasd, toen hij in den aangehoudene zijn neefje herkende. Wat is er met u gebeurd? vroeg hij. Hier moet een grof misverstand zijn.

— Hij kwam geheimzinnig van de vest en ik stekte hem vast, zei Toon. Hij spelde me allerlei leugens op de mouw, maar moest toch bekennen dat hij spioneerde.

— Ja, dat deed ik, verklaarde Willem fier, maar niet voor de Franschen. Zoo gemeen ben ik niet!

En nu vertelde hij, wat hij van plan geweest was en welk avontuur hij gehad had.

— Jongen, we zijn u grooten dank schuldig zei Eelen ontroerd. Aan dat groot gevaar van de overstroomde beemden hebben we inderdaad niet gedacht. Ik ga dadelijk de noodige maatregelen nemen, vervolgde hij tot Van Gansen.

Snel verliet hij de zaal. Jef en Toon keken nog zeer ongeloovig.

— Willem, ge zijt een flinke baas, sprak Van Gansen. Ga nu rap naar huis... ge zijt doornat en ge zoudt wel een ziekte kunnen op doen... We zien elkaar terug. Ik dank u namens het boeren leger.

De knaap verdween.

— Jongens, ge zoudt een wreeden moord gepleegd hebben, zei Van Gansen tot Jef en Toon.

— Als die gast maar de waarheid zegt! bromde Toon.

— Ja, hernam Van Gansen. Daar sta ik borg voor. Maar al ware hij nu een verrader, dan nog zou het uw plicht geweest zijn hem hier te brengen. Ieder moet gehoorzaam zijn en de orde handhaven. Anders kunnen wij niet overwinnen. Keert naar uw post terug.

Jef en Toon vertrokken. En in dien nacht werd het hun duidelijk, dat Willem Maartens een eerlijke helper was van het boerenleger. Fransche soldaten naderden op vloten en op den dijk de

stad, maar ze werden op geweervuur onthaald en vluchtten smadelijk terug. Vermeert en zijn dochter waagden zich thans niet meer binnen Diest.

Willem had van het gevecht niets gehoord. Hij lag te ronken onder de dekens met een kruik warm water aan zijn voeten. Zijn ouders, die zijn verhaal met verbazing, schrik, maar dan ook met trots beluisterd hadden, waren bezorgd over hem. Zou hij geen ziekte onder de leden hebben opgedaan? Maar 's morgens stond Willem fiks op. Pastoor Huveneers die al uit de kerk kwam, wenschte hem ook geluk. Van Gansen was 's nachts niet op zijn bed geweest. Nu trad hij binnen, om een paar uur rust te nemen. Hij vertelde, hoe de aanval aan de overstroomde weiden afgeslagen was.

— We kennen van een gevangene en ook door binnen gekomen nieuwe strijders, het aantal Franschen, vertelde hij voort. Er zijn er niet meer dan drie honderd. Maar ze krijgen versterking uit Sint Truiden, Leuven en Brussel. Voor die hier zijn, doen we een uitval, om de kanonnen te veroveren, die opgesteld zijn, om de stad te beschieten.

Het was even na den middag. Van Gansen verliet met een sterke afdeeling boeren de stad. Hij wees naar den Allerheiligenberg.

— Daar staan de kanonnen! riep hij. We moeten die halen, om de stad voor beschieting te behoeden. Vooruit, vrienden, voor God, volk en vaderland!

Van Gansen stapte vooraan. Karel Maartens was naast hem. Moedig volgden de boeren. Snel rukten ze den heuvel op. De Franschen werden hevig bestookt met geweervuur. De schrik greep hun aan. Ze zagen de voorwacht en weken.

— Ze vluchten al! Nu de kanonnen mee! juichte Van Gansen. Vooruit met de paarden.

Men spande deze aan. Boeren trokken zelf ook kanonnen voort. Men sleepte ze naar de vestingen.

De aanvoerder Jardon zag zijn vluchtende manschappen. Hij vernam, wat er gebeurd was en zijn toorn barstte los.

— Ge vlucht voor de brigands! schreeuwde hij. Ge laat u de kanonnen ontnemen... Terug!

Hij stelde zich aan het hoofd van zijn troep en deed een onstuimigen tegenaanval.

— De kanonnen verdedigen!... We hebben ze en behouden ze! riep Van Gansen. Laat ons de republikeinen verjagen!

Hij wendde zich om. Van weerszijden knalden de gewerschoten. Plots stortte Van Gansen neer. Karel Maartens boog zich over hem. Hij zag, dat de mond van den aanvoerder vol bloed was.

— O, Jozef! kreet hij.

De getroffene lag bewusteloos.

— Van Gansen is gesneuveld! riep iemand.

— Van Gansen is dood! klonk het nu alom.

De Franschen stormden nader. Ontmoediging viel over de boeren die hun aanvoerder misten. Ze liepen wanordelijk naar de stad terug.

— Helpt toch... Van Gansen mag niet achterblijven! schreeuwde Karel.

Hij vluchtte niet, al floten de kogels hem om het hoofd. Eenige getrouwen verleenden hem bijstand. Ze droegen Van Gansen heen. De Franschen waren weer meester van het terrein en namen hun kanonnen terug. In de stad was er geweldige teleurstelling.

Eelen en Meulemans deden moeite om de orde te herstellen.

Willem kwam in huis gestormd.

— O, neef Van Gansen is gesneuveld! riep hij weenend uit.

Vader en moeder ontstelden vreeselijk. Hun zoon deed een verward verhaal. Na een kwartier naderden dragers met den aanvoerder, die op een baar lag. Pastoor Huveneers en Karel stapten er naast.

— Neef Van Gansen leeft nog... hij zal herstellen! riep Karel tot zijn ouders, die aan de deur verschenen.

— God zij dank! riep moeder uit.

Ze ging voor naar de achterkamer, waar ook een bed stond. Van Gansen was door een kogel in de onderlip getroffen en had een wreede wonde. Maar de kogel was al verwijderd en de wonde verbonden.

De aanvoerder lag bij kennis. Hij kon echter niet spreken. Dankbaar keek hij mevrouw Maartens aan, die zijn legerstede vlug bereid had.

Pastoor Huveneers moest weer heen. Er zouden nog wel gekwetsten, misschien eenige stervenden zijn, die zijn geestelijke hulp noodig hadden.

De uitval was mislukt. Maar Eelen, Meulemans en andere leiders maanden hun mannen tot moed aan.

IV.

De aanvoerders der boeren kregen ongunstige berichten. De Franschen ontvingen veel versterking: 3.500 man kwam uit Sint Truiden, andere troepen uit Tienen, Leuven, Brussel. Ze namen stelling op de baan naar Leuven, die van Hasselt, op den Klooster- en den Allerheiligenberg. Ze omringden de stad.

— De opstandelingen zijn in Diest gekropen als in een val en nu kunnen we in een slag hun leger vernietigen. Diest, dat de oproerlingen steunt, zal hun graf worden en ook zelf de welverdiende kastijding ontvangen, als voorbeeld voor andere gemeenten, die opstand willen plegen.

Zoo sprak het Fransche bestuur, en het zag er inderdaad tragisch voor de oude vesting uit.

Het was avond en de boerenaanvoerders vergaderden, om den toestand te bespreken. Ze hadden op meer hulp gerekend. Maar de Franschen omsingelden de stad te haastig om nog rondzwervende groepen toe te laten binnen te komen. Ook kloegen de leiders over zooveel onverschilligheid. Waarom werd de opstand niet algemeen in het land en lieten burgerij en adel de boeren alleen betijen? Veel eigen overheden spannen met den vijand mee en vervolgden strijdende landgenooten.

De Franschen hadden sterk geschut voor Diest. En Eelen stelde nu de vraag, of men de stad in puin moest laten leggen, en de troepen hier ellendig doen omkomen? Men kon langs het overstromende gedeelte Diest verlaten, en den strijd in Limburg voort zetten.

De vergadering besliste tot den uittocht. Men zou nog in den nacht Diest verlaten.

Pastoor Huveneers, die de besprekingen ook bijgewoond had, begaf zich naar de familie Maartens. Karel vergezelde hem. Beiden deelden het genomen besluit aan de ouders mee.

— Ge moet ons vergezellen, zei Karel tot vader, moeder en Willem. Er zullen hier wreede dingen gebeuren.

— We kunnen niet, sprak zijn vader. Neef Van Gansen ligt in zware koorts... Hoe willen we hem in al dat gewoel over den smallen dijk vervoeren! En we mogen hem toch niet achter laten. Dat zou laf en wreed zijn.

— Maar als de Franschen hem vinden! merkte Karel op.

— Dat zal niet gebeuren. Daar ben ik borg voor! hernam de brouwer beslist. We zullen hem wel verbergen, en nadien uit de stad helpen.

Er was geen tijd te verliezen. Reeds verzamelde men de troepen, zoo stil mogelijk.

— Karel, ge behoort nu bij het leger... Doe uw plicht! zei Maartens ernstig. God sta ons allen bij!

Ze begaven zich bij het bed van den kranke. Door de koorts was Van Gansen buiten kennis. De priester zegende hem. Hij sprak een gebed uit, ook hun, die achterbleven aan Gods bescherming opdragend.

— Willem, zei Karel, gij blijft bij vader en

moeder. Ge hebt getoond, dat ge veel durft. Help onze ouders.

— O, dat zal ik doen! verzekerde de knaap.

De ontroering greep allen aan. Wat zou de toekomst brengen? Weenend omhelsde moeder haar oudsten zoon. Vader drukte hem betekenend de hand. Pastoor Huveneers, die al menig aangrijpend tooneel meegemaakt had van zoo veel leed en smart getuige was geweest, breidde zegenend de handen uit.

Dan ging hij met Karel heen.

De boeren verzamelden aan het Begijnhof. Meulemans, die een plan van Diest had opge maakt, wees nu den weg. Zwijgend, zonder een enkel lichtje, om de Franschen te verschalken, trok men voort beneden langs de vest, over de Demerbrug en dan over den wal. Hier had men een gebrekkige brug over de stadsgracht geworpen. Langs daar geraakten de boeren op den Demerdijk, tusschen de overstroomde weiden. Zoo stapte men stil voort, steeds over den modderigen, glibberigen dijk. Meulemans bereikte aldus met de voorhoede het oud Karthuizerklooster te Zeelhem. Daar begonnen de bosschen.

Maar de tocht van 6.000 man over dien smallen weg duurde lang. De achterhoede was nog aan de stad, toen de eersten zich reeds in de bosschen van Zeelhem verspreidden. Pastoor Huve-

neers en Karel waren bij de achtergroepen. Ze hadden de brug over de gracht juist achter zich. Onstuimig stormden veel laatkomers aan, niet tijdig gewekt of die zich om een of andere reden opgehouden hadden. Allen wilden tegelijk over de brug. Plots hoorde men een vreeselijk gekraak.

— De brug stort in! riep Karel Maartens verschrikt uit.

Geplons in het water, noodgeschrei, hulpgeroep klonk.

— De Franschen zijn daar! riep er een.

Iemand loste in angst zijn geweer. Paniek greep de menigte op den dijk aan. Allen wilden snel vluchten. Velen gleden uit, tuimelden in den vloed en algemeener werd het geschreeuw.

— Mannen, weest kalm... er zijn geen Franschen! riep Karel, die den grijzen priester moest vast houden om hem recht te houden in al dat duwen en drummen.

— Jongens, ik ben uw aalmoezenier... helpt uw verdrinkende makkers! riep de pastoor.

Maar de verwarring werd grooter. Ieder scheen aan eigen behoud te denken... Karel begreep, dat hij hier de orde niet kon herstellen. Hij trok den priester mee, die tegen worstelde, omdat er menschen in nood waren. Toch hielpen ze nog ongelukkigen, wier smeekgeroep ze hoorden, en trokken hen op den dijk

De priester breidde zijn handen uit naar den duisteren vloed en smeekte Gods barmhartigheid en vergiffenis af voor allen, die daar zoo jammerlijk hun jong leven eindigden. Pas tegen den morgen kwamen Huveneers en Karel te Zeelhem aan.

In de ondergetoopen weiden, in de Demer en de Zwarte Beek waren wel vier honderd boeren gebleven...

Den volgenden dag spoelden reeds lijk en aan.

* * *

De Franschen hadden wel zonderlinge geruchten vernomen in dien nacht, maar stonden 's morgens verbaasd geen beweging op de muren te zien.

Generaal Béguinot drong met zijn mannen door de Allerheiligenpoort binnen. Eenige achtergebleven boeren, die als hulpeloos rond liepen, werden dadelijk zonder genade neergeschoten. De aanvoerder vernam al gauw, hoe de boeren ontsnapt waren. Hij was woedend. Hij had er op gesnoefd, dat hun gansche leger hier vernietigd zou worden. Maar het was ontsnapt. Generaal Jardon speelde ook geweldig op en beweerde dat men de Waterpoort slecht had laten bewaken. Fransche ambtenaren die in de stad verborgen waren geweest, kwamen nu voor den dag. Het stedelijk bestuur werd opgeroepen en ver-

nam, dat Diest 40.000 frank betalen en gedurende vier dagen levensmiddelen voor de Fransche troepen leveren moest. Men spoorde nog achtergebleven boeren en ook gewonden op en schoot ze onbarmhartig neer. De burgers van Diest waren zeer angstig; ze hadden er ook reden toe. Ze voelden, dat er iets vreeselijks dreigde.

De Franschen hielden hun intocht. Ze kregen verlof om gedurende twee uren Diest te plunderen. Geweldige tooneelen speelden zich af. Woest drongen soldaten in de huizen, eischten geld, eten, drinken, mishandelden en vermoordden zelfs burgers.

Vermeert en Stina waren met de troepen terug gekeerd. Ze vertelden aan een officier, dat een van de aanvoorders der boeren bij brouwer Maartens gelogeed had. De slechte lieden verheugden er zich al op, dat Maartens wel doodgeschoten zou worden. Ze wezen aan den officier en zijn mannen den weg.

De deur werd ingebeukt. Maar binnen trof men niemand aan.

— Er zijn groote kelders, zei Stina.

Maar evenmin daar werd iemand ontdekt.

De soldaten roofden wat hun aanstond en vernielden veel meubelen. Vermeert stal ook. Toen hij met den buit het huis verliet, meende een dronken soldaat, dat hij een Dietsch burger was,

die met zijn goederen vluchtte en hij schoot Vermeert neer. Stina vluchtte huilend weg, naar haar moeder.

V.

De familie Maartens zat bij een kennis in een verborgen kelder, die onder de stadsmuren uitgaf. Het was een afgelegen hoekje van de stad. Men hoorde het lawaai der plunderende soldaten, maar deze bleven hier weg. Van Gansen lag op een rustbed. Hij kwam tot bewustzijn en vernam, wat er gebeurd was.

— O, ik wil naar onze jongens! zei hij.

— Ja, maar ge moet eerst beter zijn, sprak Maartens. We zullen u helpen, reken maar op ons!

Willem sloop heen en keerde terug met eenig nieuws. Het ging wreed toe te Diest. Moeder sidderde en bad om hulp. Angstige uren bracht men daar door.

Zoo verliepen twee dagen. Willem, die om nieuws uitging vertelde, dat er veel Franschen afrokken. Op een avond kwam hij verschrikt in den kelder.

— Stina Vermeert heeft me herkend en verklaapte me aan een soldaat, zei hij. Ik ben haastig gevlucht. Ze raakten mijn spoor kwijt. Maar Sti-

na weet, dat neef Van Gansen bij ons was. En er zal voorzeker naar ons gezocht worden.

— O, ik wil naar mijn jongens! zei Van Gansen weer. Ik voel me nu sterker.

— Morgen, zei Maartens.

Het werd weer een bange nacht, al heerschte nu meer rust binnen Diest. Als men stappen in de afgelegen straat hoorde, vreesde men dat het Fransche speurders waren. En werkelijk den volgenden morgen kwamen er in huis.

De eigenaar liet ze in alle kamers, maar wachtte zich wel over den verborgen kelder te spreken, waarvoor groote vaten lagen. De familie Maartens en Van Gansen hoorden de stemmen der soldaten. Het waren oogenblikken van spanning. Doch de Franschen trokken weer onverrichterzake af.

• • •

De burgers hadden hun bedrijven hernomen. In den namiddag reed een brouwerswagen uit de stad. Er lagen groote vaten op. Een man voerde de paarden. De wagen reed naar Testelt en hield daar stil voor een deftig huis. De voerman ging naar binnen en vroeg mijnheer te spreken. Deze kwam.

— Wat wenscht ge, vriend? vroeg hij.

De jongen rukte een pruik af...

— Willem Maartens, zijt gij dat! riep de heer des huizes uit.

— Ja, mijnheer Meynckens.

— Gevlucht uit Diest! Het moet daar wreed toegegaan zijn. Hoe is het met uw ouders?

— Zij zijn gezond en komen straks ook. Maar mijnheer Meynckens, ik ben hier met vaten. In het grootste ligt een zieke. Het is onze neef Van Gansen.

— Van Gansen van Westerloo? Ze zeiden, dat hij dood was.

In enkele woorden vertelde Willem het gebeurde. De wagen reed dan de binnenplaats op. En mijnheer Meynckens hielp Van Gansen naar binnen, en zou hem liefderijk verplegen, tot de aanvoerder terug kon naar het leger. 's Avonds kwamen ook mijnheer en mevrouw Maartens.

Een week later kon Van Gansen vertrekken. Willem zou hem vergezellen naar Limburg, waar het leger zich bevond. De knaap moest dan terug keeren met nieuws van Karel.

VI.

Op de heide van Genk, eenige uren van Hasselt, was een zonderlinge groep verzameld. De Winter heerschte streng en op de sneeuwvlakte had men een tentje gespannen. Eenige mannen en vrouwen waren er verzameld om een kranken

grijsaard. Die mannen waren wonderlijk toegetakeld. Sommigen droegen stukken van Fransche uniformen. Ze behoorden allen tot het boerenleger, dat gisteren bij Hasselt door de Franschen uiteengeslagen was, toen het verrast werd op den weg naar Sint-Truiden. En de zieke grijsaard was pastoor Huveneers. Men had hem uit de slachting kunnen redden. Hij was echter ernstig krank.

Daar naderden twee van zijn vrienden: Karel en Willem Maartens.

— We hebben een kleine hoeve ontdekt, waar ze den pastoor willen verzorgen, zei Karel. Laat ons er hem heen dragen.

De broeders waren dus op verkenning geweest. Ze wezen nu den weg, aan stoere mannen die den priester op een haastig van takken gemaakte berrie droegen.

Het was nog een lange tocht, want de heide strekté zich eenzaam uit. Dan bereikte men een nederige hoeve. De boer trad het groepje tegemoet. Gisteren was een zoon van hem bij Hasselt gevallen. De boer wist, wie de zieke was. Zijn vrouw had een bed gespreid. En pastoor Huveneers lag nu rustig onder een gastvrij dak. Karel en Willem bleven hier ook. De anderen gingen heen.

Na Diest hadden de strijders Hasselt bezet. Maar de Franschen achtervolgden hen, en belegerden de stad.

Pastoor Huveneers gaf het zwakke leger op de Groote Markt den zegen.

Generaal Jardon liet de Kempische Poort neerschieten. Zijn troepen drongen langs daar binnen. Hevig werd er gestreden. De Fransche generaal

Gancy veroverde de Maastrichter poort. De boeren moesten wijken. Ze verlieten Hasselt door de Sint-Truidenpoort. Een verklikker wees Gancy een korteren weg en de Franschen vielen de boeren aan bij het Lindeken.

Nu was alles verloren. Zes honderd jonge mannen sneuvelden hier.

Willem was bij Karel gebleven. Zij en Van Gansen konden pastoor Huveneers redden. Op een boerenkar reden ze de heide op. De kar brak. Toen zwierf men te voet verder. Karel drong bij Van Gansen aan zich in veiligheid te stellen. De hoofdman verdween. En zooals we hoorden brachten Karel en Willem den priester op een hoeve.

Na een week keerden ze met hem naar Testen terug. Nog lang moesten ze zich verbergen. Eindelijk konden ze naar Diest terug keeren.

Pastoor Huveneers moest nog drie jaar wachten, eer hij op Natten Haasdonk weer kwam. Hij leefde er nog tot in 1806 en ligt er bij een gedenkteeken begraven.

Van Gansen ook moest zich lang schuil houden te Westerloo en overleed er in 1842.

Meulemans was gevangen genomen en werd in 1799 te Doornik onthoofd.

Zoo zult ge beter de beteekenis begrijpen van het gedenkteeken in vele plaatsen voor den Boerenkrijg. .

E I N D E

Dit boekje werd u gegeven in de Apotheek H. RUYSEN te Veurne; dat is een vaste waarborg van de gezonde lektuur die gij er zult te lezen vinden.

Wij herhalen dus dat een vaste regel u moet verzekeren dat alles wat uit de Apotheek H. RUYSEN komt, een uitgelezen produkt is, dat de maxima waarborg geeft van werkzaamheid, zuiverheid en schadeloosheid. De Apotheek H. RUYSEN is volgens de grondbeginselen van de moderne wetenschap ingericht om de beste en zuiverste produkten te leveren aan den besten prijs. Persoonlijk en gestadig toezicht met een uitgelezen personeel wordt gehouden, zoowel in de Apotheek als in het laboratorium, waar alle medikamenten ontleed en beproefd worden, vooraleer aangenomen en afgeleverd te zijn.

De speciale remedies van de Apotheek H. RUYSEN zijn het gevolg van jaren lange ondervinding en verbetering, en worden voortdurend aangepast aan den wetenschappelijken vooruitgang. Wie zijn toevlucht neemt tot eene remedie van de Apotheek H. RUYSEN is altijd zeker dat er niets beters te bekomen is. Alwie eenigszins om zijne gezondheid en die van zijn huisgezin bekommerd is, zal niet aarzelen, in geval van ziekte, zijn volle vertrouwen te schenken aan de medikamenten die het merk dragen der Apotheek H. RUYSEN, *Groota Markt, 15, VEURNE.*

BORSTBALSEM (merk « Den Hert »): 10.00 en 18.00 Fr.

BORSTBALSEM CACHETTEN (voor slepende borstziekten): 15.00 Fr.

BORSTBALSEM PASTILLEN: 7.00 Fr.

BORSTBALSEM VAN ZEEMSIROOP voor kinderen beneden de 3 jaar: 8.50 en 15.00 Fr.

DERMATOSINE ZALF (zilte, brand- en alle huidziekten): 6.00 en 9.00 Fr.

DERMATOSINE PILLEN (bloedzuiverende blauwe pillen): 10.00 Fr.

DERMATOSINE SIRCOP: 10.00 Fr.

PILOCARSPRIT (tegen het uitvallen van het haar): 9.00 en 20.00 Fr.

BLOEDTONIC (elixir of pillen tegen bloedarmoede): 18.00 Fr.

STOMATONIC (elixir of cachetten tegen maag- en darmziekten): 10.00 Fr.

URETOL (tegen het bedwateren): 10.00 Fr.

VLAAMSCH GALLETHEE (St. Germain): 3.50 Fr.

HAMAMELINE-ZALF (speenzalf): 5.00 Fr.

HAMAMELINE-ELIXIR (regelt de bloeddruk): 12.00 Fr.

SIROOP VAN WINDZAAD-OLIE (vervangt slaapsiroop en windolie): 4.50 en 8.00 Fr.

DIURETIC-THEE (blaas- en niervieken): 6.50 Fr.

MIKRANIA CACHETTEN (hoofdpijn migraine): 6.00 en 11.00 Fr.

ST. APOLONIA CACHETTEN (tand- en zenuwpijn): 5.00 Fr.

PURGEERENDE KRUIDENPILLEN (35 roode gallepillen): 5.00 Fr.

GALCOGNAC (purgeer-elixir): 2.50 en 4.50 Fr.

WORMSUIKER: 4 pakjes: 1.50 Fr. — 10 pakjes: 3.00 Fr.

LAXEERENDE VIJGENSIROOP: 10.00 en 18.00 Fr.

ARROW-ROOT PHOSPHATE (het beste fosfatine-kindervoedsel): 10.00 Fr.

enz... enz...